



Økonomiplanlegging

Økonomiplan 2018 – 2021

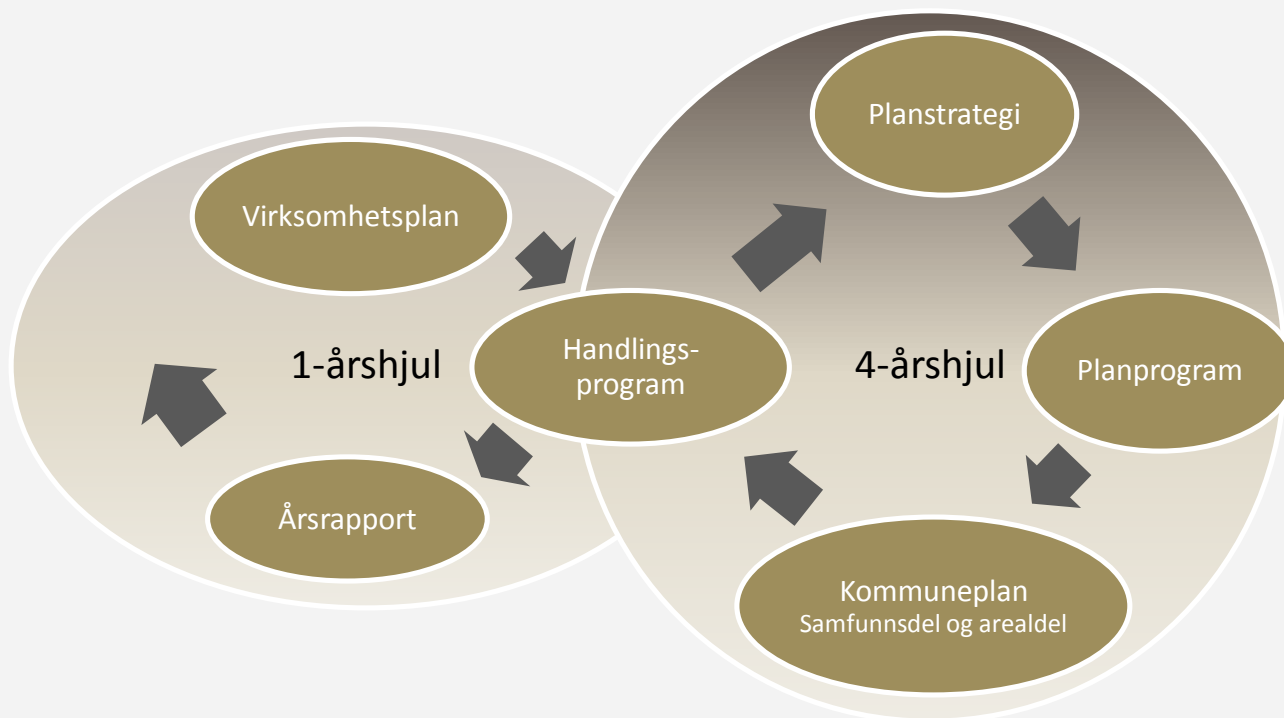
Budsjett 2018



Langsiktig økonomiplanlegging - del av kommunens planverk

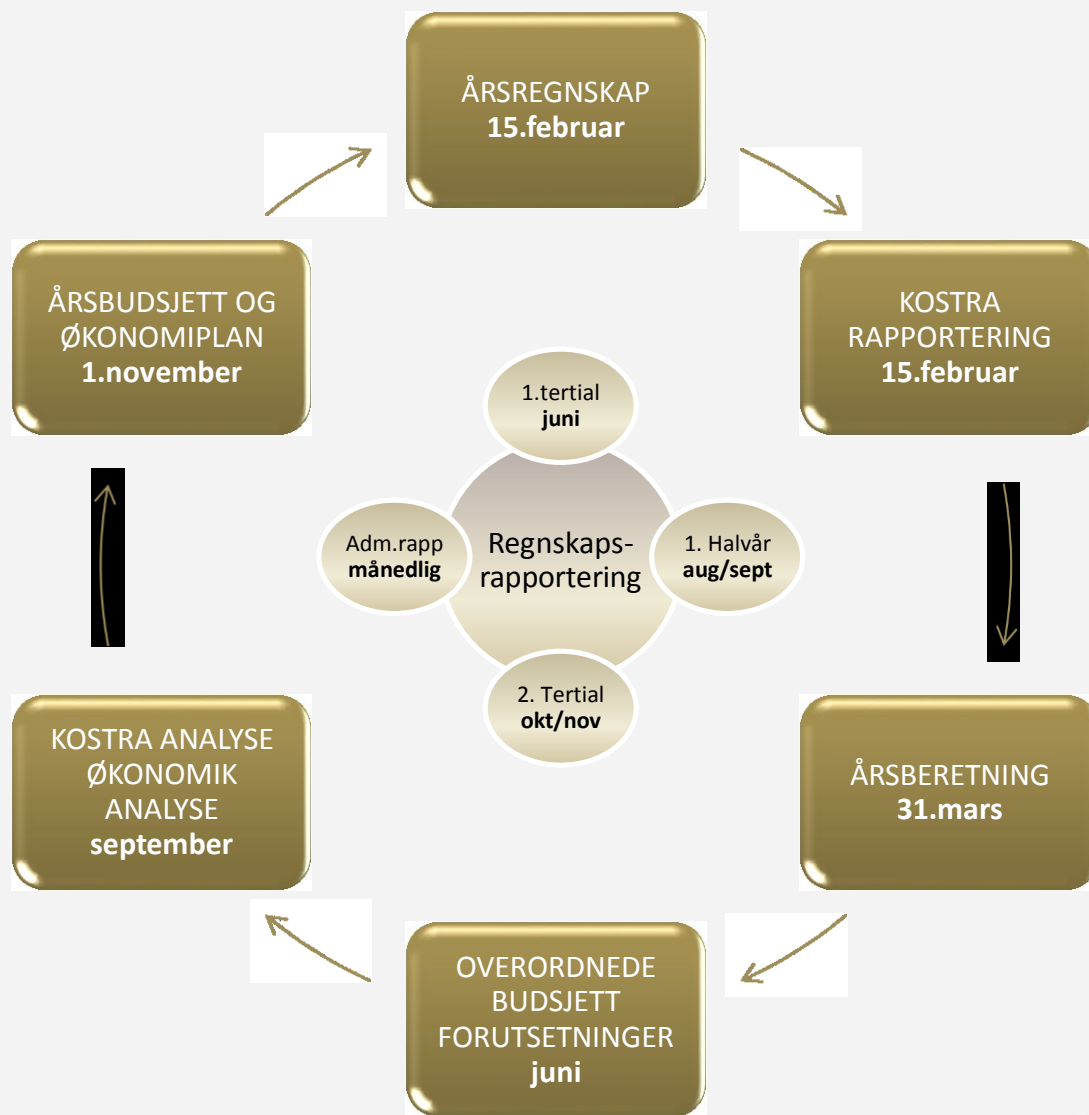
- **Kommuneplanen** er det overordnede styringsdokumentet i kommunen der alle viktige mål og oppgaver i kommunen er beskrevet.
 - er delt i en **samfunnsdel** med handlingsdel, og en **arealdel**
 - samfunnsdelen skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon
 - samfunnsdelen skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen.
- **Handlingsdelen** skal angi hvordan kommuneplanen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig.
- **Økonomiplanen** tar utgangspunkt i kommuneplanens langsiktige mål, strategier og utfordringer og angir hvordan kommunen skal anvende sine ressurser for å nå vedtatte politiske mål.
 - **Årsbudsjettet** representerer første året i økonomiplanen, og beskriver ressursfordelingen i detalj for det gjeldende året.
 - **Årsregnskapet** oppsummerer hvordan ressursbruken faktisk ble.

Eksempel på sammenheng mellom styringsdokumenter



Økonomiplanen inngår både i et ettårsperspektiv sammen med årsbudsjettet og årsregnskapet og et fireårsperspektiv i kommuneplansystemet med planer på mellomlang og lang sikt.

Årshjul økonomi



Sentrale formål med økonomiplanlegging

Økonomiplanen skal bygge på endringer i alle typer rammevilkår, nye politiske prioriteringer og andre forhold som har økonomiske konsekvenser for kommunen i den kommende fireårsperioden

Kommunen er avhengig av å være i forkant av utfordringer og endringer i behov for å beholde handlingsrommet.

Sentrale formål med analyser

Realistisk planlegging stiller krav til at det gjennomføres **grundige analyser** av:

- Nåsituasjonen
- De langsiktige konsekvenser av endringer i befolkningen og behov for tjenester
- Lokalpolitiske mål for utviklingen av kommunen (dere BLIR vurdert ved valg)
- Konsekvensen av å videreføre tiltak som er vedtatt i årsbudsjettet – og konsekvensen av å hoppe av.....

Analysearbeidet er nødvendig for å legge til rette for gode beslutninger.

Felles situasjonsforståelse

En god økonomiplan forutsetter at kommunestyret tar reell stilling til hvordan kommunen skal møte de utfordringer kommunen står overfor de kommende årene.

- Det må etableres en felles situasjonsforståelse av det økonomiske utgangspunktet i kommunen før tjenesteområder kan prioriteres opp eller ned.
- De politiske valgene må derfor bygge på analyser av nåsituasjonen, langsiktige konsekvenser av endringer i befolkningen og behov for tjenester, og langsiktige konsekvenser av politiske mål for utviklingen av kommunen.

Det er viktig å skape en felles situasjonsforståelse tidligst mulig i økonomiplanprosessen

Felles situasjonsforståelse (forts.)

For å bidra til en felles forståelse av kommunens økonomiske situasjon er det en rekke spørsmål som må gjennomgås, eksempelvis:

- Er kommunens økonomi i balanse?
- Hvilke statlige føringer kan forventes?
- Hvordan vil utviklingen i rentenivå påvirke kommunen?
- Hvordan vil befolkningen og befolknings sammensetningen i kommunen utvikle seg de kommende årene?
- Hvilke deler av kommunens tjenestetilbud kan forvente økt etterspørsel?
- Hvilke deler av kommunens tjenestetilbud kan forvente redusert etterspørsel?
- På hvilke områder vil kostnadene øke i framtiden hvis det ikke tas grep i dag?
- Hvilke alternativer har kommunen for å dekke de identifiserte framtidige behov?
- Hvor ligger usikkerhetene/risikoene, og hvordan håndterer kommunen dem?

Hvordan sikre bærekraftig økonomi på sikt

En forutsetning for god økonomistyring, er at kommunene etablerer målsettinger på enkelte sentrale nøkkeltall og som har en klar forankring i kommunens øvrige planverk.

Dette kan eksempelvis være:

- Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommunen har til disposisjon til avsetninger og investeringer.

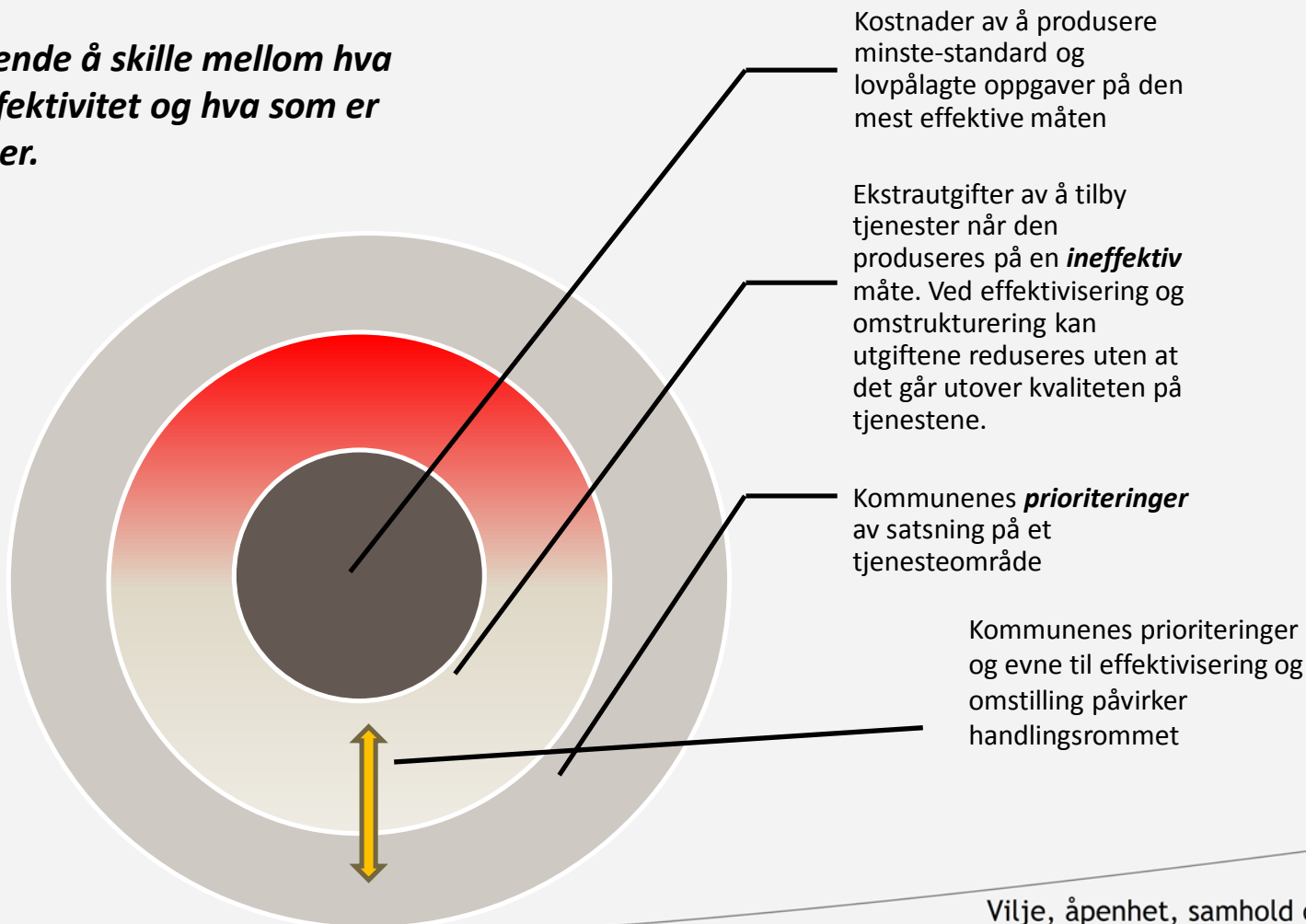
- Egenfinansieringsgrad for investeringer
- Disposisjonsfond
- Gjeldsgrad

Kommunens egne målsettinger for netto driftsresultat, disposisjonsfond, gjeldsgrad vil sette målbare rammer for handlingsrommet i den økonomiske planleggingen, da summen av alle foreslåtte tiltak ikke bør overstige vedtatte rammer.

Identifisere det økonomiske handlingsrommet

Utgifter til et tjenesteområde

Det er krevende å skille mellom hva som er ineffektivitet og hva som er prioriteringer.



Sentrale rammer for en godt gjennomarbeidet økonomiplan

Utgangspunktet for å kunne gjøre prioriteringer i økonomiplanen bør understøttes ved:

- Godt **dokumenterte og realistiske anslag** for inntektene/inntektsrammene
- **Forståelse og aksept** for konsekvensjusteringene som er foretatt og at de binder opp handlingsrommet (kommunestyret har allerede prioritert dette)
- Aksept for og **enighet** om hva som skal «være igjen» (netto driftsresultat)
- Et definert **handlingsrom**
- En godt dokumentert oversikt over alle **alternativer** som skal prioriteres innenfor handlingsrommet.

Sentrale rammer for en godt gjennomarbeidet økonomiplan

Utgangspunktet for å kunne gjøre prioriteringer i økonomiplanen bør understøttes ved:

- Godt **dokumenterte og realistiske anslag** for inntektene/inntektsrammene
- **Forståelse og aksept** for konsekvensjusteringene som er foretatt og at de binder opp handlingsrommet (kommunestyret har allerede prioritert dette)
- Aksept for og **enighet** om hva som skal «være igjen» (netto driftsresultat)
- Et definert **handlingsrom**
- En godt dokumentert oversikt over alle **alternativer** som skal prioriteres innenfor handlingsrommet.

Oppsummering

- En god økonomiplan begynner med en god prosess
- Felles situasjonsforståelse og klart definerte målsettinger
- Konsekvenser for kommunen av endringer i befolkning og tjenestebehov
- Kommunestyret skal foreta en helhetlig prioritering innenfor rammen
- Innhold, struktur og presentasjon
 - Føringene fra kommuneplanen skal finnes igjen i økonomiplanen, som igjen skal konkretiseres videre i årsbudsjettet
- Som bindeledd mellom nåværende økonomiplan, siste avlagte årsregnskap og nytt budsjett/ny økonomiplan tenkes dette løst med et utfordringsdokument som beskriver Utviklingstrekk og statistikk, økonomiske perspektiver samt KOSTRA og nøkkeltall 2016
- Det BLIR utfordringer med å få budsjettbalanse for 2018. For tiden ser disse ut til å ligge på mellom 3,5 og 5,5 millioner, gitt at man ikke endrer bruken av finansielle aktiva i drifta.